A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeș–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet	Magyar Néprajz és Antropológia Intézet
1.4 Szakterület	Kultúratudományok
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Kultúratudomány

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve		LLC3221	**Népi vallásosság (a moldvai csángó népi kultúrában**)				
2.2 Az előadásért felelős tanár neve			Dr. Tánczos Vilmos egyetemi tanár				
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve			Dr. Peti Lehel II. fokozatú tudományos kutató				
2.4 Tanulmányi év	III	2.5 Félév	2	2.6 Értékelés módja	Vizsga (V/E)	2.7 Tantárgy típusa	Sz (szak~) Kö (kötelező)

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszáma)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	2
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám	48	melyből: 3.5 előadás	24	3.6 szeminárium/labor	24
A tanulmányi idő elosztása:					Óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					38
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					32
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					28
Konzultáció					2
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					

3.7 Egyéni munka össz-óraszáma	102
3.8 A félév össz-óraszáma	150
3.9 Kreditszám	6

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	–
4.2 Kompetenciabeli	–

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	• infrastruktúra (terem, tábla, laptop, vetítő)
5.2 A szeminárium lebonyolításának feltételei	• infrastruktúra (terem, tábla, laptop, vetítő)

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	• különböző kulturális tények és jelenségek elemzéséhez szükséges alapfogalmak, elméletek és módszerek ismerete és alkalmazása • kulturális tények leírása és értelmezése többszempontú kontextualizáción keresztül • szakspecifikus fogalmak és módszerek interdiszciplináris keretben való értelmezése • kulturális tények elemzésében érvényesíthető szempontok előnyeinek és hátrányainak felmérése megfelelő kritériumok alkalmazásával • a szaktudás átadásában (ti. annak ismertetésére, kifejtésére) legalkalmasabbnak vélt eljárások felismerése, valamint alkalmazásuk sajátosságainak és következményeinek tudatosítása • a néprajzi alapfogalmak, módszerek és elméletek (be)azonosítása, illetve meghatározása • a néprajzi irányzatok és módszerek fontosságának felismerése, sajátosságainak beazonosítása a kultúrakutatás tudománytörténeti kontextusában
Transzverzális kompetenciák	• a szakmai feladatok kijelölt határidőn belüli hatékony és felelősségteljes teljesítése/megvalósítása a tudományos tevékenység etikai elveinek tiszteletben tartásával és a szakszerű hivatkozás szabályainak szigorú alkalmazásával (gyakorlati jellegű tevékenységek során a magyar népi kultúra különböző területein fellelhető, gyűjthető és értelmezhető jelenségek áttekintése; lehetséges kutatási témák körvonalazása és módszertani megközelíthetőségének megvitatása) • csoporton belüli, illetve személyközi (interperszonális) kommunikációs készségek fejlesztése és a csoportmunka keretében felvállalható szerepek kialakítása

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	• Általános vallásetnológiai fogalmak megismerése és operatív alkalmazása. • A középkori vallásos világkép elemeinek bemutatása. • A korábban megismert vallásetnológiai ismeretek elmélyítése és gyakorlati alkalmazása.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	• A moldvai csángó vallásos népi kultúra műfaji struktúrájának megismerése. • A moldvai csángó vallásetnológiai kutatások történetének és eredményeinek ismertetése és szemléltetése. • Kutatási témák felismertetése, beazonosítása és módszertani megközelíthetőségének megvitatása. • A vizuális antropológia lehetőségeinek (néprajzi filmezés, fényképezés, archív néprajzi fényképek elemzése) megismertetése.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. téma A csángó szakrális folklór kutatásának tudománytörténete. I. (19. század és a 20. század első fele)	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés	
2. téma A csángó szakrális folklór kutatásának tudománytörténete. II. (1945 utáni kutatások)	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés	
3. téma A moldvai csángó népcsoport eredete és belső táji-történeti	frontális előadás leíró, értelmező és	

tagolódása. A nyelvi-etnikai-vallási asszimiláció történeti kérdései. Demográfiai adatok. A csángó eredetkérdés elméletei	okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés	
4. téma Licentiátusok Moldvában a XVII−XIX. században. A moldvai deákok (parasztkántorok) közösségi szerepe és kultúrája a XX. században.	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés	
5. téma A népi írásbeliség helye a moldvai csángók népi vallásosságában	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés	
6. téma A Szent manifesztációi I. − A tér megszentelése. Szentkultusz. Szent személyek. Szentelmények. Szentek himnuszai, vallásos népénekek. A gregorián éneklés (vizuális szemléltetés, hangfelvételek)	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés	
7. téma A Szent manifesztációi II. − Időképzetek: ciklikus és messianisztikus idő. A ciklikus idő rítusai: termékenységkultusz, tisztítás, bajelhárítás stb. (vizuális szemléltetés, hangfelvételek)	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés	
8. téma Testjelképek. − Test és lélek egysége. A védekezés és gyógyítás szimbolikus technikái. A testet megtámadó démonok manifesztációi, rontásformák. (vizuális szemléltetés, hangfelvételek)	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés	
9. téma Halottkultusz. Túlvilágképzetek. − a) A haldoklás és a halott test körüli rítusok. b) A lélek túlvilági útja. A mennyország szimbolikus képei. Az utolsó ítélet ikonográfiája. Angyalkultusz. c) Az archaikus népi imák képi egységei. A szövegtipológia kérdései. A siratóénekek. A halottkultusz rituális énekei	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés	
10. téma Az Égi Édesanya: a Mária-tisztelet formái. A moldvai csángók és Csíksomlyó kapcsolata. A búcsújárás vallásos folklórja	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés	
11. téma Áldozati rítusok I. − Keresztény és nem keresztény jellegű áldozati rítusok. Böjt, ima, az imitatio Christi formái. Feketeböjt, ráimádkozás	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés	
12. téma Áldozati rítusok II − A vallási és társadalmi rend fenntartásának szimbolikus rítusai. A bűn és büntetése	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés	
13. téma Vallás és társadalom I. – A közösségi identitás szimbolikus megnyilvánulásai. Vallásos-mágikus képzetek szerepe az identitásépítésben. Vallás és identitás viszonya.	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés	
14. téma Vallás és társadalom II. − A vallási és társadalmi rend, igazság fenntartásának szimbolikus rítusai. A pap személye	frontális előadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés	
Könyvészet		

Diószegi László (ed.): *Hungarian Csángós in Moldavia. Essays on the Past and Present of the Hungarian Csángós in Moldavia*. Budapest, Teleki László Foundation–Pro Minoritate Foundation, 2002.
Domokos Pál Péter: *A moldvai magyarság*. (5. kiad.) Budapest, 1987. (1. kiad.: Csíksomlyó, 1931.)
Gazda Klára: A húsvéti tojás mint szimbolikus tárgy a moldvai katolikusoknál. In Gazda Klára – Tötszegi Tekla (szerk.): *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve* 14. *Tanulmányok Szentimrei Judit 85. születésnapjára*. KJNT, Kolozsvár, 2006, 166–193.
Kinda István – Pozsony Ferenc (szerk.): *Adaptáció és modernizáció a moldvai csángó falvakban*. KJNT, Kolozsvár, 2005.
Kotics József: Erkölcsi értékrend és társadalmi kontroll néhány moldvai csángó faluban. In: Pozsony Ferenc (szerk.): *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 5*. Dolgozatok a moldvai csángók népi kultúrájáról. Kolozsvár, 1997, 36–55.
Peti Lehel: *A moldvai csángók vallásossága*. *Hagyományos világkép és modernizáció*. Lucidus, Budapest, 2008.
Peti Lehel: *A moldvai csángók népi vallásosságának imagisztikus rítusai*. Kolozsvár, Nemzeti Kisebbségkutató Intézet, 2012.
Pozsony Ferenc: Újesztendei szokások a moldvai csángóknál. In uő. (szerk.): *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 5. Dolgozatok a moldvai csángók népi kultúrájáról*. KJNT, Kolozsvár, 1997, 303–323.
Tánczos Vilmos: A moldvai csángók lélekszámáról. In Pozsony Ferenc (szerk.): *Csángósors. Moldvai csángók a változó időkben*. (A Magyarságkutatás Könyvtára, XXIII.) Budapest, 1999, 7–32. (*http://mek.oszk.hu/00900/00983/pdf/index.html*) és a Kulturális Innovációs Alapítvány honlapján (*http://www.kia.hu/konyvtar/erdely/nepes.htm*).
Tánczos Vilmos: „Ezer level ezer angyal közepibe" Angyalkultusz a moldvai csángó folklórban. In Pócs Éva (szerk.): *Démonok, látók, szentek. Vallásetnológiai fogalmak tudományközi megközelítésben*. (Tanulmányok a transzcendensről, VI.) Balassi, Budapest, 2008, 147−180.
Tánczos Vilmos: *Language Shift at the Moldavian Csángós*. The Romanian Institute for Research on National Minorities. Cluj-Napoca, 2012.
Tánczos Vilmos: *Madárnyelven*. A moldvai csángók nyelvéről. Kolozsvár, Erdélyi Múzeum-Egyesület, 2011.
Virt István: *„Elszakasztottad a testemtől én lelkemet." A moldvai és a Baranya megyei csángók halottas szokásai és hiedelmei*. (Kriza Könyvek, 8.) KJNT, Kolozsvár, 2001.

8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. téma A szemináriumi témakörök, olvasmányok ismertetése, a gyakorlati tennivalók/feladatok megbeszélése	interpretatív magyarázat	
2. téma A rituális folyamat és a vallási formák elmélete	kiselőadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés és megbeszélés	
3. téma A szakrális kommunikáció látomásos formáinak vallásantropológiai kutatása	kiselőadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés és megbeszélés	
4. téma A moldvai csángók búcsújárása I. A pünkösd hajnali napvárás (napbanézés) a Kis-Somlyó hegyén	kiselőadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés és megbeszélés	
5. téma	kiselőadás	

A moldvai csángók búcsújárása II. Imagisztikus és doktrinális rítusok a szőkefalvi Mária-jelenéseken	leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés és megbeszélés	
6. téma A vallási élet specialistái: deákok, búcsúvezetők	kiselőadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés és megbeszélés	
7. téma A halál kulturális kezelése. Halottlátók a moldvai társadalomban	kiselőadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés és megbeszélés	
8. téma A transzcendens kommunikáció látomásos formái	kiselőadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés és megbeszélés	
9. téma A hagyományos vallásosság átalakulása a rendszerváltás után. Szektásodás a moldvai falvakban	kiselőadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés és megbeszélés	
10. téma Egyházi élet és népi vallásosság I. – Az egyház funkciói és viszonya a lokális társadalmakhoz	kiselőadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés és megbeszélés	
11. téma Egyházi élet és népi vallásosság II. – Az egyház funkciói és viszonya a lokális társadalmakhoz	kiselőadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés és megbeszélés	
12. téma Vallás és identitás I.	kiselőadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés és megbeszélés	
13. téma Vallás és identitás II.	kiselőadás leíró, értelmező és okfeltáró magyarázat, illetve szemléltetés és megbeszélés	
14. téma A szemináriumi témák összegzése: lehetséges források és elemzési módszerek	interaktív tevékenység(ek) rendszerezés, rögzítés	

Könyvészet

Barna Gábor: Moldvai magyarok a csíksomlyói búcsún. In Halász Péter (szerk.): *„Megfog vala apóm szokcor kezemtül…” Tanulmányok Domokos Pál Péter emlékére.* Lakatos Demeter Egyesület, Budapest, 1993, 45–61.

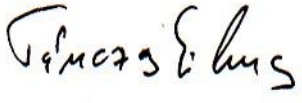
Boross Balázs: „Majd egyszer lészen, de nem most.” Adalékok a moldvai csángók identitásának komplex valóságához egy kulturális antropológiai esettanulmány tükrében. *Pro Minoritate* 2002 (Tél). 48–62.
Burke, Peter: The Cultural History of Dreams. In *Varieties of Cultural History.* Cornell University Press, Ithaca-New York, 1997, 23–42.
Christian, William A., Jr: Religious Apparitions and the Cold War in Southern Europe. In: Wolf, Eric R. (ed.): *Religion, Power and Protest in Local Communities; the Northern Shore of the Mediterranean*. Mouton, Berlin, 1984, 239–266.
Keszeg Vilmos – Peti Lehel – Pócs Éva (szerk.): Előszó. In uő. (szerk.): *Álmok és látomások a 20–21. századból.* Szöveggyűjtemény I. L'Harmattan – PTE Néprajz–Kulturális Antropológia Tanszék, Budapest, 2009, 7–49.
Kinda István: A társadalmi kontroll és intézményei a moldvai falvakban. Normák, normaszegők és szankciók a csángó társadalom. In: Kinda István – Pozsony Ferenc (szerk.): *Adaptáció és modernizáció a moldvai csángó falvakban.* KJNT, Kolozsvár, 2005, 21–56.
Magyar Zoltán: Vallás és etnikum kapcsolata egy moldvai csángó faluban. *Néprajzi Látóhatár* III (1–2). 1994. 75–88.
Mitchell, Jon P.: A Moment with Christ: The Importance of Feelings in the Analysis of Belief. *The Jounal of the Royal Anthropological Institute*. 3 (1). 1997. 79–94.
Mohay Tamás: Moldvai magyarok pünkösdkor Csíksomlyón. In Molnár Ádám (szerk.): *Csodaszarvas*. (Őstörténet, vallás és néphagyomány, I.) Molnár, Budapest, 2005, 173–186.
Peti Lehel: Transznacionális életformák és szekták. A moldvai csángó falvakban jelentkező új vallási jelenségek interpretációs lehetőségeiről. *Szociológiai Szemle* 4(18). 2008, 3–31.
Peti Lehel: Csángók a szőkefalvi Mária-jelenéseken. In uő.: *A moldvai csángók népi vallásosságának imagisztikus rítusai.* Nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Kolozsvár, 2012, 111–132.
Pócs Éva: Transz és látomás Európa népi kultúráiban. In uő. (szerk.): *Eksztázis, álom, látomás. Vallásetnológiai fogalmak tudományközi megközelítésben*. (Tanulmányok a transzcendensről, I.) Balassi – University Press, Budapest–Pécs, 1998, 15–56.
Pócs Éva: Jánó Ilona és az újkori magyar látomások. In Kóka Rozália (közreadja): „*Bételjesítem Isten akaratját...” A lészpedi szent leány látomásai*. L'Harmattan – PTE Néprajz–Kulturális Antropológia Tanszék, Budapest, 2006, 230–251.
Pócs Éva: Szőkefalva/Seuca: egy új kegyhely új üzenetei. In uő. (szerk.): *Démonok, látók, szentek. Vallásetnológiai fogalmak tudományközi megközelítésben*. (Tanulmányok a transzcendensről, VI.) Balassi, Budapest, 2008, 484–504.
Pozsony Ferenc: Látomások a moldvai csángó falvakban. In Pócs Éva (szerk.): *Eksztázis, álom, látomás.Vallásetnológiai fogalmak tudományközi megközelítésben*. (Tanulmányok a transzcendensről, I.) Balassi Kiadó – University Press, Budapest–Pécs, 1998, 72–80.
Tánczos Vilmos: A moldvai csángók pünkösd hajnali keresztútjárása a Kis-Somlyó hegyen. In Asztalos Ildikó (szerk.): *Hazajöttünk. Pünkösd Csíksomlyón*. Gloria, Kolozsvár, 1992, 40–45.
Tánczos Vilmos: Keletnek megnyílt kapuja. In uő: *Keletnek megnyílt kapuja. Néprajzi esszék*. KOM-Press Korunk Baráti Társaság, Kolozsvár, 1996, 97–173.
Tánczos Vilmos: Erdély János (1891–1983) bogdánfalvi szentember és népénekei. *Székelyföld* VIII (10). 2004. 126–144.
Tánczos Vilmos: „Én román akarok lenni!” Csángók Erdélyben. In uő: *Keletnek megnyílt kapuja. Néprajzi esszék.* KOMP-PRESS–Korunk Baráti Társaság. Kolozsvár, 1996, 174–189.
Tánczos Vilmos: „Deákok” (parasztkántorok) moldvai magyar falvakban. In uő: *Keletnek megnyílt kapuja. Néprajzi esszék*. KOM-Press Korunk Baráti Társaság, Kolozsvár, 1996, 190–222.
Tóth István György: Diákok (licenciátusok) a moldvai csángó magyar művelődésben a XVII. században. In Zombori István (szerk.): *Az értelmiség Magyarországon a XVI–XVII. században.* Szeged, 1988, 139–147.
Turner, Victor W.: *A rituális folyamat. Struktúra és antistruktúra*. Osiris, Budapest, 2002.

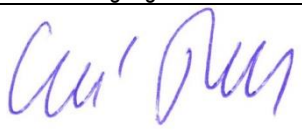
9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- a tantárgy tartalmilag összhangban van mind az érvényben lévő hazai tanrend tanegységeivel, mind a magyar és nemzetközi felsőoktatási intézményekben oktatott (azonos vagy hasonló) tanegységekkel
- a tantárgy tartalma a nemzetközi és a magyar néprajzi szakirodalom klasszikus és kortárs kézikönyveire, forráskiadványaira és periodikáira egyaránt alapoz
- a tanegységért felelős oktatók a tudományterület szakembereként tartódnak számon (l. tudományos cím, publikációs lista, hazai és nemzetközi konferenciaszereplés)

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	• tárgyismeret • az előírt szakirodalom ismerete • az elméleti ismeretek önálló alkalmazása	• írásbeli vizsga a kurzus és az előírt kötelező szakirodalom alapján.	50%
10.5 Szeminárium	• aktív jelenlét • munkavégzés, magatartás • önállóság • együttműködés • hatékonyság	• Kollokvium a szemináriumi témákból és az előírt szakirodalomból. • A vizsga végső eredményét a szemináriumokon való aktivitás minősége is befolyásolja.	50%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
• az alapfogalmak ismerete és adekvát használata • a kötelező szakirodalomban való tájékozódás • a vizsgára való jelentkezés előfeltétele a kijelölt feladatok elvégzése • a túl sok hiányzást felhalmozó hallgatóknak plusz feladatokat kell teljesíteniük			

Data completării Kitöltés dátuma	**Semnătura titularului de curs** Előadás felelősének aláírása	**Semnătura titularului de seminar** Szeminárium felelősének aláírása	**Semnătura titularului de curs practic** Gyakorlati szem. felelősének aláírása
2020.04.09.			

Data avizării în departament Intézeti jóváhagyás dátuma	**Semnătura Directorului de Departament** Intézetigazgató aláírása
2020.04.16.	

Data avizării la Decanat Dékáni jóváhagyás dátuma	**Semnătura Prodecanului responsabil** Felelős dékánhelyettes aláírása	**Ştampila facultăţii** Egyetem pecsétje
2020.04.30.	